

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ВІДДІЛ АСПІРАНТУРИ (АД'ЮНКТУРИ) І ДОКТОРАНТУРИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Одеського державного
університету внутрішніх справ
полковник поліції

В'ячеслав ДАВИДЕНКО

23.10. 2025

ПРОГРАМА
педагогічної практики здобувачів ступеня доктора філософії

Освітній ступінь доктор філософії

Освітньо-наукова програма: «Право»

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні Науково-методичної ради ОДУВС

Протокол від 23.10. 2025 № 9

ВСТУП

Педагогічна практика є невід'ємною складовою частиною освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, обов'язковим компонентом підготовки науково-педагогічних працівників, що забезпечується поєднанням теоретичної підготовки з практикою відповідно до освітньо-наукової програми.

Програма визначає зміст і організаційно-методичні засади проходження педагогічної практики аспірантами. Основними умовами ефективності педагогічної практики є: теоретична обґрунтованість, освітній і виховний характер, комплексний підхід до змісту та організації.

Програму педагогічної практики розроблено відповідно до Положення про педагогічну практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Одеському державному університеті внутрішніх справ, схваленого Вченою радою ОДУВС (протокол № 12 від 30 вересня 2025 року) та затвердженого Наказом ОДУВС від 03 жовтня 2025 року № 485, а також нормативно-правових актів, які регулюють підготовку здобувачів наукового ступеня вищої освіти доктора філософії.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

2.1. Метою педагогічної практики є набуття та вдосконалення навичок і вмінь навчально-методичної роботи, а також:

- закріплення і поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання в аспірантурі (ад'юнктурі);
- поглиблення та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних педагогічних завдань практики;
- отримання уявлень про діяльність кафедри на посаді науково-педагогічного працівника у період проходження практики;
- набуття досвіду проведення під безпосереднім керівництвом керівника практики семінарських та практичних (тренінгових) занять, а також консультацій;
- інтеграції науково-дослідної та педагогічної діяльності практикантів;
- впровадження результатів дисертаційної роботи в освітній процес;
- формування педагогічних здібностей на основі первинного досвіду практики;
- оволодіння методикою викладання навчальних дисциплін у вищій школі;
- формування навичок самоосвіти і самовдосконалення.

2.2. У процесі проходження практики практиканти повинні ознайомитися з усіма видами робіт науково-педагогічного (педагогічного) працівника, передбачених Положенням про кафедру, а також виконати ряд завдань:

навчальні:

1) знання нормативно-правової бази, що регламентує організацію освітнього процесу у вищій школі, основ методики викладання у вищій школі та

функціональні обов'язки;

2) формування навичок із забезпечити зв'язок та використання теоретичних знань з фахових дисциплін у розв'язанні конкретних навчальних, розвивальних і виховних завдань заняття;

3) формування психолого-педагогічної готовності до проведення занять з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності;

4) опанування сучасними освітніми технологіями та методами освітньої діяльності;

наукові:

1) поглиблення знань з фахових навчальних дисциплін (вільне оперування категоріально-поняттєвим апаратом правових наук; реалізація вмінь формувати ознаки, структурні елементи, класифікаційні підстави для видової характеристики юридичних понять та категорій);

2) вивчення передового педагогічного досвіду, узагальнення й використання його у професійній діяльності;

3) формування вмінь здійснення науково-дослідницької роботи у процесі педагогічної практики;

4) вироблення навичок грамотного перетворення наукової інформації в навчальний матеріал (обґрунтовувати державно-правові явища з позиції чинного законодавства, монографічних та дисертаційних досліджень, критично оцінювати державно-правову дійсність тощо);

виховні:

1) виховування інтересу до педагогічної діяльності;

2) формування мотивації до навчання впродовж життя;

професійні:

1) формування:

– вмінь та навичок педагогічного впливу на особистість;

– вмінь використання професійної риторики, організації процесу спілкування та управління ним;

– вмінь володіння технікою мови, прийомами, що допомагають переконувати, критикувати, досягати необхідних рішень та компромісів;

– здатності до педагогічного спілкування, а саме: уміння слухати, ставити запитання, аналізувати відповідь;

– здатності до оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти відповідно до встановлених критеріїв та використання інноваційних методів та прийомів оцінювання їх навчальної діяльності;

– вмінь розробляти фабули ділових ігор, ситуаційних задач, тренінгів, квестів, різні види тестів тощо;

– здатності здійснювати відбір і реалізацію змісту навчального матеріалу відповідно до мети і завдань освіти з урахуванням її функцій, а також особливостей освітнього закладу, навчальних груп, окремих здобувачів вищої освіти;

– здатності подавати навчальний матеріал доступно і переконливо;

– здатності доцільно застосовувати традиційні та інноваційні види посібників (електронних, мультимедійних), аудіовізуальні, візуальні та імерсивні технології та технічні засоби навчання;

- здатності застосовувати форми і методи дистанційного навчання;

2) визначати:

- організаційну структуру заняття залежно від мети, змісту та конкретних умов проведення;

- форми, методи, засоби навчання, що відповідають дидактичним принципам, враховуючи вікові та психологічні особливості здобувачів вищої освіти у конкретних умовах навчання;

- навчальну, розвиваючу, виховну мету теми заняття, організаційні форми й методи їх реалізації;

3) добирати, а в разі необхідності виготовляти, дидактичний матеріал та наочність відповідно до пізнавальної мети (підтверджувати теоретичні положення та висновки прикладам з юридичної практики).

2.3. За результатами проходження педагогічної практики аспіранти набувають:

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

ЗК 4. Здатність усно і письмово презентувати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами, глибоко розуміти іншомовні наукові та професійні тексти за напрямом досліджень.

Спеціальні компетентності:

СК 3. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті та проєктах правничої освіти у системі освіти дорослих.

СК05.Здатність моделювати оптимальні вирішення правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації.

СК06.Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права.

СК07.Здатність виявляти нові інституційні етичні виклики та етичні виклики в житті суспільства і пропонувати для них правові механізми розв'язання.

Результати навчання:

РН 1. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН 2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми права державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

РН 3. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.

РН 4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів.

РН 5. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних методологічних і знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики.

РН 6. Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці.

РН 7. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення, аналізу й збереження даних та інформації, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи у науковій, викладацькій, правотворчій та правозастосовній діяльності.

РН 8. Розробляти, реалізовувати та здійснювати управління науковими та інноваційними проєктами, які сприяють законопроєктній і правозастосовній практиці, допомагають розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з урахуванням етичних, соціально-управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів, забезпечувати реєстрацію прав інтелектуальної власності щодо наукових результатів.

РН 9. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері права на різних рівнях вищої освіти, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.

РН 10. Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження.

РН 11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.

3. ЗМІСТ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

3.1. Зміст педагогічної практики передбачає:

- відвідування лекційних, семінарських та практичних занять;
- розробка навчально-методичного забезпечення для різних видів занять та здійснення педагогічного контролю;
- участь у проведенні семінарських, практичних та лекційних занять;
- організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти;
- проведення контрольних робіт з навчальних дисциплін;
- проведення індивідуальної роботи зі здобувачами вищої освіти;
- участь у проведенні заліків та екзаменів;
- участь у різних заходах, які ініціюються та проводяться у ЗВО;
- підготовка звітних документів з педагогічної практики та інше.

3.2. Організацію практики та контроль за її проходженням забезпечують кафедри ОДУВС, за якими закріплені здобувачі ступеня доктора філософії.

3.3. Терміни проходження практики та її зміст зазначаються в індивідуальному плані практиканта та затверджуються керівником практики.

3.4. Керівником практики призначається, як правило, науковий керівник здобувача (в окремих випадках – досвідчений науково-педагогічний працівник цієї ж кафедри). Загальне керівництво практикою покладається на завідувача кафедри.

3.5. Практика включає чотири етапи:

- підготовчий,
- початковий,
- основний,
- заключний.

3.5.1. Підготовка до проведення практики розпочинається на кафедрі, при проведенні інструктажу.

3.5.2. На початковому етапі практикант:

- з'ясовує функції, мету, завдання практики;
- складає індивідуальний план проходження практики;
- ознайомлюється з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою кафедри, нормативно-правовою базою, що регламентує організацію освітнього процесу у закладах вищої освіти (зокрема – із специфічними умовами навчання) та основами методики викладання і педагогічної майстерності у вищій школі;

- відвідує заняття керівника практики;
- укладає розгорнуті план-конспекти занять, обговорює їх з науковим керівником;
- готує необхідні методичні та дидактичні матеріали для проведення занять.

3.5.3. На основному етапі практики практикант:

- проводить на належному методичному рівні заняття відповідно плану;
- організовує та проводить консультації для здобувачів вищої освіти;
- приймає активну участь у засіданнях кафедри.

3.5.4. На заключному етапі практикант:

- готує звітні матеріали проходження практики;
- звітує безпосередньому керівнику практики з метою перевірки та оцінювання;
- захищає результати практики на кафедрі;
- складає залік відповідно до доручення комісією.

4. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ

4.1. У межах завдань практики **здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії має право:**

- ознайомитися з номенклатурою справ кафедри (обліково-звітними та навчально-методичними матеріалами);
- користуватись матеріально-технічною базою кафедри;
- звертатися за консультаціями з надання методичної допомоги до безпосереднього керівника практики;
- відвідувати заняття досвідчених науково-педагогічних працівників

кафедри з метою вивчення методики викладання та передового педагогічного досвіду;

- вносити пропозиції щодо вдосконалення організації і порядку проведення практики.

4.2. При проходженні практики здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії зобов'язаний:

- дотримуватись правил внутрішнього розпорядку Університету, службової дисципліни, норм моралі та професійної етики, розпоряджень керівника практики та завідувача докторантури та аспірантури;

- вивчити нормативно-правові акти з питань законодавчого та нормативно-правового регулювання питань вищої освіти в Україні, організації освітнього процесу та діяльності педагогічних і науково-педагогічних працівників у вищих навчальних закладах;

- результати проходження практики відображати у звітній документації.

4.3. У результаті проходження практики здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен знати:

- нормативно-правові акти, які регламентують діяльність закладів вищої освіти, у тому числі із специфічними умовами навчання, планування й організацію освітнього процесу;

- функціональні обов'язки науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів;

- особливості оформлення індивідуального плану роботи науково-педагогічного працівника та змістовне наповнення в усіх видів його діяльності;

- організацію впровадження та практику використання комп'ютерної техніки, інформаційних та мультимедійних систем, а також статистичних баз даних;

- форми та засоби організації й контролю самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

- структуру та зміст навчальних планів;

- вимоги до складання тематичного плану, навчальної програми, робочої навчальної програми, планів-конспектів семінарського і практичного занять, методику їхньої підготовки, проведення й аналізу.

4.4. У результаті проходження практики здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен вміти:

- методично грамотно оформлювати плани-конспекти семінарських та практичних занять (логічність і послідовність, повноту і репрезентативність, використання нормативних та наукових джерел, загальну грамотність, якість дидактичних матеріалів);

- укладати тестові матеріали для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу;

- встановлювати контакт з аудиторією та підтримувати його протягом заняття;

- використовувати різні технічні засоби навчання в освітньому процесі;

- аналізувати, узагальнювати та обґрунтовувати результати педагогічної діяльності.

4.5. Керівник практики зобов'язаний:

- забезпечувати чітку організацію, планування та облік результатів практики;
- створити необхідні умови для виконання в повному обсязі програми й індивідуального плану проходження практики;
- оцінювати проходження практики відповідно до положень програми педагогічної практики;
- проводити виховну роботу зі здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії з акцентом на розвиток ділових та морально-вольових якостей, дотримання правил етичної поведінки, службової дисципліни та законності;
- на засіданнях кафедри доповідати щодо проходження практики та її підсумки;
- надавати допомогу організаційного та методичного характеру навчальній взаємодії та з підготовки практикантом індивідуального плану проходження практики, звіту про практику, план-конспектів проведення занять;
- брати участь у настановчому інструктажі (перед початком практики);
- у випадку порушення практикантом дисципліни, нехтування своїми обов'язками, а також виникненні конфліктних ситуацій повідомляти про це письмово (рапортом або заявою) завідувача кафедри;
- підготувати відгук-характеристику на практиканта за результатами проходження практики.

5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

5.1. Індивідуальний план проходження практики відображає заплановані організаційні, практичні та звітні заходи. У плані вказується терміни проведення заходів та робляться відмітки про їх виконання власноруч.

5.2. Під час проходження практики здійснюється контроль виконання індивідуального плану як безпосереднім керівником, так і завідувачем кафедри.

5.3. Після завершення проходження практики практикант складає та подає на кафедру погоджений із безпосереднім керівником звіт про її проходження (якщо завідувач кафедри є керівником практики, то звіт не погоджується, а лише затверджується ним).

5.4. Звіт про проходження практики має містити графік проходження практики, відомості про виконання індивідуального плану практиканта; відгук-характеристику керівника практики.

5.5. Під час педагогічної практики практикант повинен оволодіти вміннями:

- складати план-конспекти семінарських та практичних занять; визначати мету та завдання кожного заняття, його структуру; укладати зміст план-конспекту заняття; доцільно добирати дидактичний матеріал, визначати систему завдань і вправ;
- обирати ефективні методи і прийоми досягнення сформульованих цілей занять;
- встановлювати міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки;

- використовувати усі дидактичні можливості підручників з навчальної дисципліни;
- визначати послідовність виконання завдань на семінарському та практичному заняттях;
- проєктувати навчальні ситуації;
- використовувати технічні засоби навчання на занятті;
- проводити методичний аналіз навчального матеріалу: встановлювати наступність і перспективність у вивченні, співвідношення між теоретичним матеріалом і практичними вміннями, диференціювати матеріал за ступенем складності його засвоєння, виокремлювати головне;
- встановлювати і підтримувати контакт з аудиторією;
- визначати об'єкти контролю навчальної діяльності здобувачів вищої освіти та добирати відповідні їм методичні прийоми, у тому числі тестові завдання;
- розуміти та застосовувати різні засоби комунікації;
- організовувати виконання власного плану практики;
- забезпечувати потрібний ритм освітньої діяльності на заняттях;
- навчати здобувачів вищої освіти раціональним прийомам самостійної роботи;
- раціонально поєднувати колективні (фронтальні, групові, парні) та індивідуальні форми роботи з урахуванням теми і завдань заняття;
- здійснювати різні прийоми активізації здобувачів вищої освіти;
- аудіовізуальні та візуальні технічні засоби навчання;
- реалізовувати навчальний, розвивальний та виховний потенціал змісту заняття;
- формувати і розвивати інтелектуальну та емоційну сфери особистості здобувачів вищої освіти, його пізнавальні інтереси;
- виявляти рівень сформованості професійних навичок та вмінь використовуючи можливості змісту навчальної дисципліни;
- спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід науковопедагогічних працівників кафедри, переносити ефективні прийоми і форми роботи в практику власної діяльності;
- вивчати нормативні, науково-методичні та педагогічні джерела інформації, а також вдосконалювати власні знання з навчальних дисциплін психолого-педагогічного циклу.

6. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ТА ЗАХИСТ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

6.1. По завершенню практики здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії подає на кафедру щоденник педагогічної практики який включає (Додаток):

- індивідуальний графік проходження практики;
- робочі записи під час проходження педагогічної практики;
- звіт про проходження педагогічної практики;
- характеристика керівника практики;

– оцінка результатів проходження педагогічної практики на кафедрі.

3.2. До захисту практики перед створеною комісією допускаються здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які у повному обсязі виконали індивідуальний план практики і надали пакет документів, передбачених програмою педагогічної практики.

3.3. Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які не виконали індивідуальний план проходження практики, до її захисту не допускаються.

3.4. Результати практики та її захист оцінюються комісією на підставі наданих звітних документів, а також висновків, які відображені у відгуку характеристики керівника практики.

3.5. Оцінка практики здійснюється за 100-бальною шкалою з метою одержання еквівалентних оцінок за національною шкалою та за шкалою ECTS який передбачає надання звітних документів та їх захист перед комісією.

3.6. Здобувачу вищої освіти ступеня доктора філософії, який не виконав програму педагогічної практики й отримав негативний висновок щодо її проходження або незадовільну оцінку за результатами захисту, надається право повторного її проходження та захист в установленому порядку.

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Одеський державний університет внутрішніх справ
Кафедра _____

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор державного
університету

Ім'я та ПРИЗВИЩЕ
_____ 20__ року

ЩОДЕННИК
педагогічної практики

(ад'юнкта/аспіранта)

(П.І.Б.)

Спеціальність:

Форма навчання: денна/заочна

Курс: 2

Місце проходження: ОДУВС

Рішення кафедри _____ про
закріплення керівника практики _____ (протокол
від __. __ 202__ року №__).
Строк проведення практики _____

Одеса 20__

Робочі записи під час педагогічної практики

[illegible]

(підпис)

(П.І.Б. здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії)

Індивідуальний графік проходження педагогічної практики

№ з/п	Назви робіт	дати проходження практики								Відмітки про виконання
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										

(підпис)

(звання, посада, П.І.Б. керівника практики)

(підпис)

(П.І.Б. здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії)

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Одеський державний університет внутрішніх справ

Кафедра _____

ЗВІТ
про проходження педагогічної практики

аспіранта/ ад'юнкта

П.І.Б.

Спеціальність:

Форма навчання: денна/заочна

Курс: 2

Місце проходження: ОДУВС

Керівник практики: _____
Посада, вчене звання, науковий ступінь, П.І.Б.

Одеса 20____

ЗВІТ

за результатами проходження педагогічної практики

(П.І.Б., аспіранта/ад'юнкта, форма навчання, кафедра)

Аспірант

(підпис)

(П.І.Б.)

Керівник педагогічної практики

(підпис)

(П.І.Б.)

Завідувач кафедри

(підпис)

(П.І.Б.)

ХАРАКТЕРИСТИКА

роботи здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії

П.І.Б.

Керівник педагогічної практики:

(підпис)

(П.І.Б.)